

TEMA 10. LES COMPETÈNCIES DE L'ESTAT D'INTERÉS INTERNACIONAL

1. Les vies d'aigua internacionals.
2. Els espais polars.
3. L'espai ultraterrestre.

LES VIES D'AIGUA INTERNACIONALS (VAI)

- A. Aspectes generals
- B. Règim d'usos de les VAI.
- C. Canals internacionals

A. ASPECTES GENERALS

- Les vies fluvials internacionals/vies d'aigua internacionals (VAI) són els rius, llacs i canals internacionals.
 - Rius i llacs internacionals (cursos d'aigua internacionals): els que travessen o delimiten el territori de diversos estats. Tradicionalment, per a la navegació. Actualment, altres usos (nous problemes):
 - Duplicitat territorial/extraterritorial.
 - Canals Internacionals: construccions artificials en el territori d'un Estat que connecta dues parts del mar utilitzades per facilitar la navegació.

B. RÈGIM D'USOS DE LES VIES D'AIGUA INTERNACIONALS (VAI)

➤ Evolució històrica:

- Dret internacional clàssic: Llibertat d'ús (navegació) i obligació de cooperació internacional dels Estats ribereños/drets iguals dels Estats ribereños.
 - [Assumpte CPJI de 1929 –Assumpte en relació amb la Jurisdicció Territorial de la Comissió Internacional del Riu Oder](#): Comunitat d'interessos dels Estats de ribera.
 - [Assumpte CIJ del projecte Gavcikovo-Nagymaros](#) sobre el riu Danubi "recurs natural compartit".
- Actualment: [Convenció de 1997 sobre la Llei d'Ús No Navegacionals dels Cursos Internacionals d'Aigua](#) (en vigor). Predominància de convencions específiques per a cada VAI. Ús per a la navegació internacional.

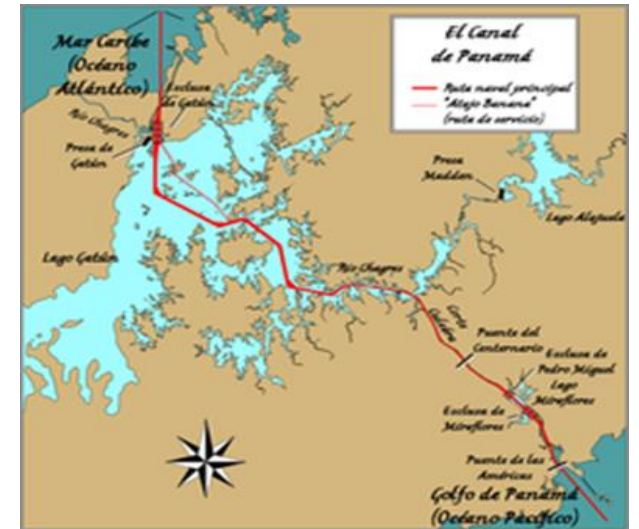
➤ Generalment:

- Europa-principi de llibertat de navegació internacional en igualtat de condicions per als Estats ribereños (concepció liberal del comerç internacional).
 - Congrés de Viena de 1815: Comissió Internacional del Riu per al Rin.
 - Exportat a Àfrica: Conferència de Berlín de 1885.
- De vegades: reaccions territorialistes (Doctrina Harmon dels Estats Units-1885), però no obstant això els instruments internacionals l'estenen a totes les VAI (art. 338 Tractat de Pau de Versalles 1919-Reus europeus; Conveni de Barcelona 1921-IWC dels Estats contractants).

- Per a altres finalitats: el Conveni de 1997 estableix tres principis bàsics:
 - Utilització i participació equitativa i raonable.
 - Obligació de no causar danys significatius.
 - Obligació general de cooperar entre els Estats riberecs.

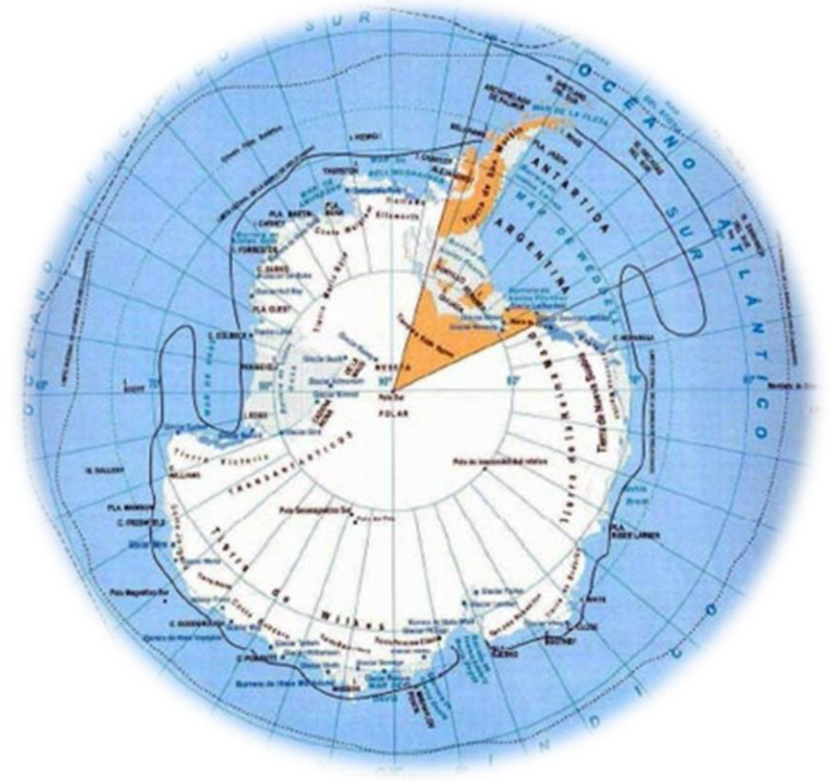
C. CANALS INTERNACIONALS

- Els canals són obres artificials situades en el territori d'un Estat i, per tant, subjectes a la seva sobirania territorial. No obstant això, el seu règim a vegades s'internacionalitza per a garantir la navegació a vaixells de tercers Estats.
- [Canal de Kiel-Tractat de Versalles de 1919.](#)
- [Conveni de Constantinopla 1888-Canal de Suez](#) (acceptat per Egipte el 1957).
- [Canal de Panamà.](#) EUA i Panamà. Tractat 1997 (Tractat de Substitució de 1903).

ESPAIS POLARS: L'ÀRTIC I L'ANTÀRTIDA

- A. L'Àrtic
- B. L'Antàrtida

A. L'ÀRTIC

- Terra i oceà la superfície del qual està, per regla general, permanentment congelada, tot i que és possible la navegació submergida.
- Hi ha 8 estats àrtics: Canadà, Dinamarca, Islàndia, Noruega, Suècia, Finlàndia, Rússia i els Estats Units.
- Règim jurídic:
 - Els Estats àrtics són sobirans sobre la seva terra i territoris insulars, gaudint dels espais marins reconeguts per la CNUDM.
 - La resta: alta mar o zona de fons marins internacionals.
 - Tot i que no s'han produït intents fallits d'apropiació nacional, sí que hi ha una certa internacionalització funcional:
 - [Declaració d'OTAWA 1996](#): Establiment del [Consell Àrtic](#) i cooperació internacional per al desenvolupament sostenible i la protecció del medi ambient.
 - [Declaració ILULISSAT](#) (Greenland): Aplicabilitat de la CNUDM a l'Oceà Àrtic.

B. L'ANTÀRTIDA

- Aspectes generals: És un continent cobert per una capa de gel permanent i envoltat per l'Oceà Austral (sud de l'Oceà Índic, Pacífic i Atlàntic).
- S'han de tenir en compte dos límits: paral·lel 60o latitud sud/Convergència antàctica.
- Hi ha hagut diversos intents contradictoris d'apropiació nacional:
 - 1908-1944: set Estats reclamen la sobirania (teoria interior com a variant de la teoria sectorial) Xile, Argentina, Regne Unit, Noruega, Austràlia, França i Nova Zelanda, alguns d'ells superposats.
 - El 15% del territori no està reclamat (EUA?).
 - Bases per a altres reclamacions: Bèlgica (part) EUA/Rússia (tots).
 - Hi ha alguns reconeixements mutus de sobirania (Xile/Argentina i Regne Unit/Austràlia/Nova Zelanda), però la resta d'Estats no ho reconeixen.
 - Entre 1940-1955 augmenten els conflictes: conflictes menors amb l'ús de la força (CIJ però no s'accepta la jurisdicció).
 - Tercer Any Geofísic Internacional (AGI 7/1957-12/1958):
 - S'acorda la necessitat de dur a terme la recerca científica de manera pacífica, i s'acorda que això no perjudicarà en absolut la sobirania i l'intercanvi científic.
 - Estats Units: Convocatòria de la Conferència de Washington per a un tractat internacional d'Estats interessats (set Estats antàrtics, 5 Estats presents a l'Antàrtida durant l'AGI) (1959 Tractat antàrtic).

➤ **El Tractat Antàrtic:**

- Àmbit d'aplicació: Estesa a través del sistema antàrtic (Convenció sobre la Conservació de Segells Antàrtics i Conservació dels Recursos Marins Antàrtics).
- Parts: 12 Estats originals més Estats candidats.
 - Són de dos tipus (consultiu -originari i adhesió- i els altres Estats).
 - Les parts consultives tenen un estatus privilegiat (reunions i adopció de recomanacions; nomenament d'inspectors antàrtics/dret de veto).
- Principis bàsics:
 - Ús exclusiu amb finalitats pacífiques.
 - Llibertat de recerca científica i obligació de cooperar.
 - Principi de no-nuclearització.
 - Nacionalització de procediments de control de compliment.
 - Acord de discrepància.

➤ **El sistema antàrtic:** Està compost per les recomanacions de les Parts Consultives i els tractats internacionals vinculats i complementaris al TA.

- Exemples: Recomanació sobre la Conservació de la Fauna i Flora Antàrtiques (1963); Convenció sobre la Conservació de Segells Antàrtics (1972); Convenció sobre la Conservació dels Recursos Marins Antàrtics (1980).
- Secretaria del AT:

- Donar suport a la reunió consultiva anual del Tractat Antàrtic (ATCM) i la reunió del Comitè per a la Protecció del Medi Ambient (CEP).
- Facilitar l'intercanvi d'informació entre les parts exigides en el Tractat i el Protocol de Medi Ambient.
- Recollir, emmagatzemar, arxivar i posar a disposició dels documents de l'ATCM.
- Proporcionar i difondre informació sobre el sistema del Tractat Antàrtic i les activitats antàrtiques

L'ESPAI ULTRATERRESTRE

- A. Aspects généraux
- B. Régime légal de l'espace ultraterrestre

A. ASPECTES GENERALS

- L'espai ultraterrestre és aquell espai còsmic situat més enllà de l'espai aeri i, per tant, no subjecte a la SA Nacional.
- Us obert a tots els estats.
 - Delimitació de l'espai aeri/espai envoltant:
 - Quan un acaba, l'altre comença.
 - Impossible especificar.
 - Delimitació funcional segons la naturalesa de les activitats humanes?

B. RÈGIMEN LEGAL DE L'ESPAI ULTRATERRESTRE

- Després de diverses resolucions de la AGNU: Tractat de 1967 sobre principis que governen les activitats dels Estats en l'exploració i ús del sistema operatiu, inclosa la Lluna i altres cossos celestes.
- Desenvolupament per AGNU:
 - Tractat de rescat: Acord sobre el rescat i el retorn d'Astronautes i el retorn d'objectes llançats a l'Espai ultraterrestre, 1968.
 - Tractat de Responsabilitat: Convenció sobre Responsabilitat Internacional per danys causats per objectes espacials, 1972,
 - Tractat de Registre: Convenció sobre Registre d'Objectes Llançats a l'espai ultraterrestre, 1975.
 - Tractat de la Lluna: Acord pel qual es regulen les activitats dels Estats a la Lluna i altres cossos celestes, 1979.
- Estatus legal de l'espai ultraterrestre: Tot i que no està legalment definit, cobreix com a mínim: l'espai còsmic, "la lluna i altres cossos celestes" (1967) i "la lluna i altres cossos celestes del sistema solar diferents de la Terra (1979). Es basa en la idea de PATRIMONI COMÚ DE LA HUMANITAT.

- Principis de guiatge per a les activitats a l'espai ultraterrestre:
 - Realitzat en interès de la humanitat (interès col·lectiu).
 - Llibertat d'exploració, utilització i investigació.
 - No és susceptible d'apropiació nacional.
 - Ús pacífic: prohibició absoluta d'armes nuclears o armes de destrucció massiva.
 - No militarització absoluta de la Lluna i dels cossos celestes.
 - Protecció ambiental.
 - Responsabilitat dels Estats i Ols: en cas de danys a la superfície de la Terra o a naus espacials en vol (responsabilitat internacional de l'Estat de llançament o Ols, objectiu i absolut); en cas de danys fora de la superfície (Estat o Ols a causa d'assumpció de risc).
 - Dret de visita com a mètode de control de la inspecció nacional.
- **Estat de les persones i objectes espacials:**
 - Astronautes: Definit el 1967 tractat i ampliat el 1979 acord.
 - Subjecte a la jurisdicció de l'Estat de llançament (no de nacionalitat).
 - Tots els Estats tenen l'obligació de protegir-los mentre es troben en la Lluna i de proporcionar ajuda en cas d'accident forçós, amb l'obligació de retornar immediatament.
 - Objectes espacials: La seva definició és complexa i estan subjectes a la jurisdicció personal de l'Estat de llançament.

- Com hem vist: obligació de registre per facilitar la identificació (1975) i en cas d'estar fora de l'Estat de registre, obligació de devolució.

➤ **Règim d'activitats espacials:**

- Telecomunicacions espacials: La UIT (Unió Internacional de Telecomunicacions) aplica el Conveni Internacional de Telecomunicacions a les activitats espacials.
 - Des de 1959 el principi de prioritat a temps per a la concessió de la freqüència;
 - Des de 1973 el principi d'accés equitatiu a l'òrbita geoestacionària ha estat en vigor.
 - OI regionals a causa de dificultats tècniques i financeres.
- Difusió directa de les emissions de televisió. La UIT assigna freqüències d'emissió als satèl·lits aplicant el principi d'accés equitatiu. Això causa problemes amb la televisió directa.
 - La majoria dels Estats (tercer món/ex-socialista) consideren que està subordinat al consentiment de l'Estat receptor, mentre que alguns Estats (estats desenvolupats) autoritzen la instal·lació de senyals de recepció de plats per satèl·lit.
- Teledetecció per satèl·lit i seguiment a distància: No existeix un règim internacional vinculant, per la qual cosa en la pràctica sorgeixen problemes (cal fer una notificació? Hi ha accés a la informació obtinguda? És legal la divulgació de dades?).
- Explotació dels "recursos naturals" de la Lluna i altres cossos celestes. Hi ha principis dissenyats per a un futur règim en l'acord de 1979, però no es va ratificar davant l'oposició dels Estats Units.